

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa S. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 października 2012 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 kwietnia 2012 r.,

- 1) oddala zażalenie,
- 2) oddala wniosek Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego,
- 3) przyznaje adw. G. C. koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w kwocie 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych, powiększonej o należną stawkę podatku od towarów i usług i nakazuje wypłacić tę kwotę z kasy Sądu Apelacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda S. B. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 5 listopada 2010 r.

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2012 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda od powyższego wyroku. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że w dniu 18 listopada 2011r. wpłynęły do Sądu Apelacyjnego pisma powoda opatrzone datą 10 listopada 2011r., w których wniósł o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem, o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi kasacyjnej oraz o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Zarządzeniem z dnia 3 stycznia 2012 r. zwrócono wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej, zaś postanowieniem z dnia 1 lutego 2012 r. ustanowiono dla powoda pełnomocnika z urzędu.

W dniu 12 marca 2012 r. wyznaczony z urzędu pełnomocnik powoda złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie oraz o przywrócenie terminu do złożenia tego wniosku, a nadto wniósł skargę kasacyjną oraz wniosek o przywrócenie terminu do jej wniesienia. Postanowieniami z dnia 23 kwietnia 2012 r. Sąd Apelacyjny oddalił te wnioski i odrzucił skargę kasacyjną wskazując, że powód złożył wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu dopiero po czterech miesiącach od daty ogłoszenia wyroku, co oznacza, że dopiero po tym czasie zaczął się interesować wynikiem procesu. W ocenie Sądu nie został wykazany brak winy w uchybieniu terminu, zatem przesłanki z art. 168 i 169 k.p.c. nie zostały spełnione. Spowodowało to utratę prawa do wniesienia skargi kasacyjnej. Zdaniem Sądu, irrelevantna pozostawała okoliczność, że na wniosek powoda złożony po terminie doręczono mu odpis wyroku wraz z uzasadnieniem w dniu 29 grudnia 2011 r., ponieważ doręczenie to nastąpiło na podstawie art. 9 § 2 k.p.c. i nie otwierało na nowo terminu do wniesienia skargi. Niezależnie od tego, wniosek o przywrócenie terminu złożony został przez pełnomocnika z urzędu dopiero w dniu 12 marca 2012 r., mimo że został on ustanowiony w dniu 16 lutego 2012 r. Nie zasługuje, zdaniem Sądu, na uwzględnienie argumentacja, że zwłoka w złożeniu wniosku jest uzasadniona oczekiwaniem na doręczenie wyroku wraz

z uzasadnieniem w trybie art. 124 § 3 k.p.c., albowiem regulacja ta nie miała zastosowania w niemniejszej sprawie.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik z urzędu powoda podnosząc, że zachodziły podstawy do przywrócenia terminu do złożenia wniosku o doręczenie w wyroku z uzasadnieniem oraz przywrócenia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, jednocześnie oświadczając, iż koszty nie zostały uiszczone przez powoda ani w całości ani w części. Podkreślono, że w sytuacji, w której powód pozbawiony był wolności, a pełnomocnik powoda nie poinformował go wyniku rozprawy, został on bezpodstawnie pozbawiony możliwości wniesienia kasacji od wyroku dla niego krzywdzącego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne. W myśl art. 398⁵ § 1 k.p.c., termin do wniesienia skargi kasacyjnej wynosi dwa miesiące i rozpoczyna bieg od dnia doręczenia stronie skarżącej orzeczenia z uzasadnieniem. Warunkiem skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej jest uprzednie doręczenie stronie na jej wniosek, złożony na podstawie art. 387 § 3 k.p.c., wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 listopada 1999 r., III CZ 126/99, LEX nr 528171, z dnia 14 września 2004 r., III CZ 74/04, LEX nr 182066, czy z dnia 28 marca 2007 r., III CSK 66/07, LEX nr 315345). Skarga kasacyjna wniesiona bez uprzedniego wniosku o doręczenie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem podlega odrzuceniu, jako niedopuszczalna z innych przyczyn (art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c.).

Zgodnie z art. 168 § 1 k.p.c., sąd może uwzględnić wniosek o przywrócenie uchybionego terminu do dokonania czynności procesowej jedynie wtedy, gdy ustalone zostanie, że uchybienie to nastąpiło bez winy strony. Przesłanka ta powinna być uprawdopodobniona. W judykaturze Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że stroną według art. 168 § 1 k.p.c. jest także pełnomocnik procesowy, a jego zawinione zaniedbania obciążają stronę, choćby ta nie zawiniła zwłoki (zob. postanowienia SN z: 3 lipca 2008 r., IV CZ 38/08

(LEX nr 794012); 27 października 2009 r., II UZ 35/09 (LEX nr 564801); 24 września 2004 r., I CZ 123/04 (LEX nr 589946); 15 marca 2000 r., II CKN 554/00 (LEX nr 51986); 12 marca 1999 r., I PKN 76/99 (OSNP 2000/11/431); 5 lutego 1999 r., III CKN 1052/98 (LEX nr 602640).

Fakt pozbawienia strony wolności i przebywania w zakładzie karnym wymaga oceny z punktu widzenia spełnienia przesłanek z art. 168 § 1 k.p.c. w sytuacji, w której na skutek pozbawienia wolności uzyskała ona wiadomość o zapadłym wyroku po upływie terminu do złożenia wniosku (zob. postanowienie SN z 29 stycznia 2008 r., I PZ 29/07, LEX nr 448841). Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi. Powód był pozbawiony wolności, jednak wiedział o rozprawie (k. 371) i w ciągu ponad trzech miesięcy nie podjął żadnych czynności mających na celu ustalenie, czy i jakiej treści zapadł wyrok w sprawie, chociaż zgłaszał inne wnioski (k. 410). Co więcej, na rozprawie apelacyjnej był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, ustanowionego na tym etapie postępowania. Ustanowienie pełnomocnika z urzędu zwalniało Sąd z obowiązku doręczenia nieobecnemu na rozprawie, pozbawionemu wolności powodowi odpisu sentencji i pouczenia o sposobie i terminie zaskarżenia wyroku (art. 327 § 2 k.p.c.). Pełnomocnik ten nie złożył wniosku o doręczenie uzasadnienia wyroku, ani nie powiadomił powoda o zapadłym orzeczeniu. Przyczyny tej beczynności nie zostały usprawiedliwione. W konsekwencji należy podzielić dokonaną przez Sąd Apelacyjny ocenę o braku podstaw do przywrócenia terminu zarówno do wniesienia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, jak również do wniesienia skargi kasacyjnej. Niedopuszczalna jest zatem wniesiona przez pełnomocnika z urzędu powoda skarga kasacyjna, poprzedzona spóźnionym, a co za tym idzie bezskutecznym wnioskiem o doręczenie wyroku z uzasadnieniem.

Chybiony jest podnoszony w uzasadnieniu zażalenie zarzut, że działający za powoda pełnomocnik z urzędu mógł w sprawie podejmować czynności procesowe jedynie do czasu uprawomocnienia się wyroku Sądu drugiej instancji, co nastąpiło w dacie jego ogłoszenia. Nie można, wbrew tym zarzutom, przyjąć, że pełnomocnik z urzędu traci uprawnienie do reprezentowania strony z chwilą ogłoszenia orzeczenia. Wyjaśnione zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że nadal jest uprawniony do zaskarżenia orzeczenia o kosztach procesu, jak też do złożenia

wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia i doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem, a wręcz jego obowiązkiem jest udzielenie stronie informacji odnoszących się do możliwości skorzystania ze skargi kasacyjnej, ponieważ są to czynności odnoszące się do orzeczenia wydanego w postępowaniu objętym jego umocowaniem (por. postanowienie SN z dnia 18 stycznia 2012 r., II CZ 148/11, niepubl.). Świadczenie pomocy prawnej z urzędu, wynagradzanej ze środków publicznych, wymaga kontaktu z reprezentowaną stroną oraz rozważenia potrzeby podjęcia czynności niezbędnych do ewentualnego zaskarżenia orzeczenia.

Wobec braku podstaw do podważenia zasadności postanowień oddalających wnioski o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do sporządzenia uzasadnienia i doręczenia go wraz z orzeczeniem oraz do złożenia skargi kasacyjnej nie ma też podstaw do kwestionowania zasadności postanowienia odrzucającego spóźnioną skargę kasacyjną.

Zważywszy na powyższe orzeczono jak w sentencji na zasadzie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego w zakresie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym, mając na uwadze wartość przedmiotu zaskarżenia tj. 600 000 zł, rozstrzygnięto na podstawie § 2 ust. 3 i § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348).

Sąd Najwyższy oddalił wniosek o obciążenie powoda kosztami postępowania zażaleniowego na rzecz strony przeciwnej, biorąc pod uwagę fakt jego pobytu w zakładzie karnym oraz sytuację materialną, nie pozwalającą na ich pokrycie (art. 102 k.p.c.).